

майбутньому. Професійна компетентність юристів обов'язково пов'язана з комунікативною компетентністю. Під комунікативною компетентністю розуміється сукупність знань комунікативних дисциплін (педагогіка, психологія, конфліктологія, логіка, етика, українська й іноземні мови, риторика, культура мовлення та ін.); комунікативні та організаторські здібності; емпатія; самоконтроль; культура вербального і невербального взаємодії.

Варто кожному майбутньому працівникові юрисдикційної сфери прагнути до оволодіння комунікативною, мовною та мовленнєвою компетенціями, адже тільки в цьому випадку буде відбуватися зростання авторитету і довіри українців до державної влади, до юридичної спільноти, до органів правопорядку. Це підвищить рівень правосвідомості в суспільстві, сприятиме вихованню законослухняності громадян.

Отже, для ефективного вивчення юриспруденції та подальшої практичної роботи у цій сфері необхідно чітко усвідомити, що саме за наявності високого рівня мовленнєвої культури і фахових знань, можливо досягти належних результатів у своїй професійній діяльності, стати гідним представником свого народу.

Велика А. О., курсант навчально-наукового інституту № 3 Національної академії внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри юридичного документознавства Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент **Красницька А. В.**

УДОСКОНАЛЕННЯ КУЛЬТУРИ ЮРИДИЧНОЇ МОВИ

Мова – це складова професійної компетенції, показник загальної культури. Як відомо, культура мови – це галузь мовознавства, що займається утвердженням (кодифікацією) норм на всіх мовних рівнях. Юридична мова ґрунтується на законах української літературної мови, на її лексичних, фразеологічних, морфологічних і синтаксичних нормах. Виділяють такі основні аспекти вияву культури мовлення: нормативність (дотримання усіх правил усного і писемного мовлення); адекватність (точність висловлювань, ясність і зрозумілість мовлення); естетичність (використання експресивно-стилістичних засобів мови, які роблять мовлення

багатим і виразним); поліфункціональність (забезпечення застосування мови у різних сферах життєдіяльності).

Л.Ф. Чернікова зазначає, що мовні засоби, що використовуються у діловому мовленні правників, достатньо різноманітні, проте вся багатоаспектність лексики передбачає одну найважливішу вимогу – використання усталених термінів, зворотів мови, формул, що увійшли в діловий стиль і характеризують професійні ситуації в галузі правоохоронної діяльності. Саме стандартизація ділового мовлення суттєво полегшує роботу правників, сприяє забезпеченню умов для створення і розвитку правового суспільства [1].

До мовної неграмотності призводить уживання: сленгів (*кинути, замочити, навалом, таким макаром, вішати локишину на вуха*), жаргонізмів (*злизати, прикид, центровий*), суржику (*не трогай, слідуюче питання, оперативні міроприємства*). Доречно зазначено А.В. Красницькою, що жаргонну, арготичну, діалектну лексику краще взагалі не застосовувати в офіційно-діловому стилі. Жаргон і арго є формами соціального діалекту. Використання соціальних діалектів можливе лише зі стилістичною метою в текстах художнього та публіцистичного стилів, у побутовому мовленні. Значна частина жаргонної лексики – це грубі, непристойні, вульгарні, лайливі слова. Уживання жаргонів порушує принцип естетичної чистоти правового тексту (*стрілка, відмивання, сходка, стволи, зелень, пацан, чорний нал*) та надає йому вульгарного відтінку [2, с. 303–304].

У термінології важливо дотримуватись точності. Для мови юридичних документів точність і ясність має першочергове значення. Однозначність особливо важлива в юриспруденції, оскільки тут точність вираження думки має особливе значення. Змістова точність тексту документа є однією з головних умов, яка забезпечує його правову й практичну цінність, адже неправильно вибране слово може перевернути фразу і зміст висловлювання, породжує двозначність, тому що ці слова відрізняються значеннями, а також надати тексту небажаного відтінку. Використання застарілих слів у юридичних документах є доцільним у випадках, коли в сучасній українській мові немає тотожного терміна на позначення певного поняття (напр., *діяння*). Не слід безпідставно в юридичних документах віддавати перевагу малозрозумілій іншомовній термінології, якщо наявні повноцінні українські слова і словосполучення, зловживати класичними мовами на позначення юридичних понять, явищ, процесів і відносин. Тому, коли запозичене слово

може бути без втрат замінено, його не слід вводити до тексту документа. Недоречно, зокрема, вживати такі терміни, як *вердикт* (укр. *вирок*), *гіпотетичний* (укр. *правдоподібний, можливий*), *інсинуація* (укр. *наклеп*) тощо [2, с. 305–310].

Шляхи підвищення культури мовлення передбачають наполегливу працю, а саме: необхідно відповідально ставитися до слова (українського чи іншомовного); стежити за своїм мовленням та удосконалювати його; користуватися енциклопедичними і термінологічними (юридичними, медичними, фізичними, політичними тощо) словниками; не прикрашати мовлення екзотичним іншомовним словом; читати художню літературу задля збагачення мовлення; вміти знаходити, сприймати, аналізувати та використовувати інформацію за певним профілем; знати етикетні мовні форми і вміти ними користуватися у професійному спілкуванні; засвоювати термінологію правового фаху; уживати терміни, що мають одне значення, співвідносяться з певною логіко-понятійною сферою, стилістично нейтральні, не мають експресії та конотативних значень, сталі, зберігають свій особливий зміст у кожному новому юридичному документі; уникати мовної агресії; не говорити швидко; не вживати нелітературні проварки лексики.

При укладанні норм права потрібно дотримуватися загальних правил організації нормативних виразів: коректності, стабільності мовних висловів, інформативності.

Таким чином, точність, наукова обґрунтованість і визначеність формулювань досягаються дотриманням норм мови (лексичних, граматичних, стилістичних, фразеологічних). Шляхів до мовної досконалості безліч, але усі вони починаються з любові до рідної мови.

Список використаних джерел

1. Чернікова Л.Ф. Шляхи удосконалення мовної підготовки майбутніх правознавців [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/108206/38-Chernikova.pdf?sequence=1>.

2. Красницька А.В. Юридичні документи: техніка складання, оформлення та редагування: Посібник. – 2-е вид., допов. і переробл. – К.: Парламентське вид-во, 2006. – 528 с.